

**Рішення разової спеціалізованої вченої ради ДФ 26.133.082
про присудження ступеня доктора філософії**

Здобувачка ступеня доктора філософії Максимець Вікторія Олександрівна, 1995 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2018 році Київський університет імені Бориса Грінченка за спеціальністю Філологія, з січня 2019 року працює у Київському університеті імені Бориса Грінченка на посаді старшим викладачем кафедри китайської мови і перекладу Факультету східних мов, виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Філологія».

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.133.082 Київського столичного університету імені Бориса Грінченка виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), місто Київ, від 27 лютого 2025 року № 114, у складі:

Голова разової спеціалізованої вченої ради:

БРОВКО Олена Олександрівна, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Рецензенти:

СЕМЕНІСТ Іван Васильович, доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри східної культури і літератури, декан Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка;

БІТКІВСЬКА Галина Володимирівна, доктор філологічних наук, доцент, завідувач кафедри світової літератури Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Офіційні опоненти:

ДЕВДЮК Іванна Василівна, доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри світової літератури і порівняльного літературознавства

Факультету філології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

ВОРОБЕЙ Ольга Сергіївна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

На засіданні 17 квітня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки Максимець Вікторії Олександрівні на підставі прилюдного захисту дисертації «Художні моделі жіночої екзистенції у творчості Галини Пагутяк і Цань Сюе» за спеціальністю 035 Філологія.

Дисертацію виконано в Університеті Грінченка виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), місто Київ.

Науковий керівник: Гальчук Оксана Василівна, доктора філологічних наук, професор, професор кафедри світової літератури Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Дисертація Максимець Вікторії Олександрівни «Художні моделі жіночої екзистенції у творчості Галини Пагутяк і Цань Сюе», подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія, є завершеною, самостійною роботою, що містить науково обґрунтовані результати, актуальність, наукову новизну, теоретичне та практичне значення і відповідає п.6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 №44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 «Про затвердження Вимог до оформлення

дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 за №155/30023. Дисертація Максимець Вікторії Олександрівни та наукові публікації, у яких висвітлено наукові результати дисертації, виконано на належному науковому рівні з дотриманням академічної доброчесності. Максимець Вікторія Олександрівна на високому рівні оволоділа методологією наукової діяльності, набула теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей. Здобувачка вільно володіє матеріалом.

Здобувачка має 10 наукових публікацій за темою дисертації, із них 9 – одноосібні: 5 статей у виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України; 5 статей (1 – у співавторстві), у яких додатково відображено результати дисертації.

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради та висловили зауваження:

СЕМЕНІСТ Іван Васильович, доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри східної культури і літератури, декан Факультету східних мов Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, зауваження:

1. У Вашому дослідженні мене зацікавив термін «літературний фемінізм» Цань Сюе і Галини Пагутяк. Поясніть, що це означає.

2. Наведіть приклади оприявлення естетики потворності, про яку Ви зазначили у дисертації, на конкретних творах Цань Сюе.

3. Окремо варто вказати на спосіб, яким дисертантка підтверджує слушність своїх думок, покликаючись на художні тексти. Щиро бажаю, щоб в найближчому майбутньому Вікторія Олександрівна видала переклади творів Цань Сюе.

БІТКІВСЬКА Галина Володимирівна, доктор філологічних наук, доцент, завідувач кафедри світової літератури Факультету української

філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, зауваження:

1. Сформульована мета в дисертації полягає «у визначенні й характеристиці основних моделей художньої репрезентації проблемно-тематичного комплексу “жіноча екзистенція” у творчості Галини Пагутяк і Цань Сюе; у розкритті типологічних спільних і відмінних рис кожної з моделей і їхньої формально-змістової специфіки» (с. 23 рукопису). Дисертантка аргументовано визначає типологію моделей жіночої екзистенції в аналізованих творах і докладно, з виразними деталями характеризує типологічні риси кожної з моделей у класичній єдності форми і змісту з доцільним наголосом на змістових акцентах. Під час публічного захисту хотілося б почути у стислій формі характеристику формальних параметрів запропонованої типології художніх моделей жіночої екзистенції.

2. У моделях «анатомія шлюбу» і «випробування материнством» у малій прозі Цань Сюе важлива роль відводиться «естетиці потворності» (с. 228), яку, як показано в дисертації, вважають ознакою ідіостилю письменниці (с. 46). Які функції притаманні естетиці потворності у вище зазначених моделях? Чи проявляється вона в інших моделях у творах Цань Сюе і Галини Пагутяк?.

ДЕВДЮК Іванна Василівна, доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри світової літератури і порівняльного літературознавства Факультету філології Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, зауваження:

1. Попри ґрунтовність теоретико-методологічної бази дисертаційної роботи, вважаю що доцільно було б доповнити її феноменологічним методом, зважаючи на звернення дослідниці до авторської свідомості та досвіду. У рамках цього методу авторське Я виступає джерелом твору, що

дозволяє глибше осмислити процес творення і розкриття інтенцій автора, а також з'ясувати зв'язок між індивідуальним досвідом та художнім текстом.

2. У роботі дисертантка оперує термінами «екзистенційний», «екзистенціальний», «екзистенціалістський», що є ключовими для дослідження теми жіночої екзистенції в літературі. Чи здійснює вона розрізнення між цими поняттями і який зміст вкладає в кожне з них у контексті аналізу літературних творів?

3. На сторінці 106 дисертації зазначено, що Цань Сюе, «як і Галина Пагутяк, орієнтується на західноєвропейський художній досвід інтерпретації образу метелика для одного з утілень етапів розвитку людської душі». Однак ця теза потребує додаткового пояснення або посилання на конкретні джерела, які б підтверджували таку інтерпретацію означеного образу в західноєвропейському контексті.

4. Дослідження загалом вирізняється грамотністю й коректністю вживання мови, проте в ній подекуди зустрічаються недогляди, як-от: «Ісаєваа» (с. 27), «плечами» (с.77), «від якого не хоче позбутися» (с. 95), «відтворення особистісної драми жінки, яка втратила дитину, або так і пізнала радості ... материнства» (с. 96), «Власне життя Галина Пагутяк ... розглядає у двох вимірах, у яких письменниця розглядає власне життя» (с.187) та ін.

ВОРОБЕЙ Ольга Сергіївна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, зауваження:

1. У дослідженні дисертантка зазначає, що «витоки художнього методу Цань Сюе також можна знайти у творчості Лу Сюня» (с. 51), а також про «очевидний зв'язок творчості Цань Сюе з прозою Лу Сюня» (с. 52). Однак постає питання: з яким саме етапом творчості Лу Сюня корелює цей зв'язок і які фактори його зумовлюють? Адже його ранні збірки оповідань «Поклик»

та «Блукання» тяжіють до реалістичної прози, що має виразно соціально-критичне спрямування. Натомість збірка *поезій у прозі* «Дикі трави», яка стала головним об'єктом дисертаційного дослідження Дарії Харишин, демонструє значний зсув у бік модерністського світовідчуття, емоційного психологізму та експресивного внутрішнього монологу, що суттєво відрізняє її від попередніх творів письменника. На с. 207 дисертантка посилається на метаесей Цань Сюе «Прочитання Лу Сюня», де розглядаються саме «Дикі трави» та оповідання «Меч» зі збірки «Старі легенди у новій редакції». Остання, своєю чергою, теж вирізняється від усього раніше написаного Лу Сюнем, оскільки містить авторське переосмислення традиційних китайських фольклорних сюжетів із наголосом на їхній морально-етичній сутності. У зв'язку з цим варто уточнити, яку саме кореляцію між цими текстами вбачає Цань Сюе та яким чином їхні мотиви та естетичні стратегії віддзеркалюються в її власній творчості. На с. 220 дисертантка зазначає, що «письменниця ставить за мету ознайомити широку китайську аудиторію з творчістю [...] авторитетного китайського автора – Лу Сюня». Водночас варто зважати, що рання реалістична проза Лу Сюня вже міцно закріплена в китайському літературному каноні й не потребує додаткового представлення читачам. Радше йдеться про переосмислення модерністської компоненти його пізніх творів, саме на яку, ймовірно, звертає увагу Цань Сюе. Ця тема могла б отримати глибше висвітлення у дисертації, адже вона є ключовою для розуміння специфіки інтертекстуальних зв'язків.

2. У дисертації, аналізуючи мотив двійництва в оповіданні Цань Сюе «Життя двох незнайомців», дисертантка зазначає, що «Лао Цзю – це втілення архетипу Тіні [...]. Так визначається потреба чоловіка в батькові, наставникові...» (с. 92). Однак постає питання, наскільки коректним є ототожнення цього образу саме з архетипом Тіні, враховуючи його класичне трактування в аналітичній психології. Карл Густав Юнг визначав, що Тінь «з'являється в проекції інших людей або уособлюється безпосередньо у снах [...] Вона персоніфікує собою все, що суб'єкт не визнає в собі і що все-таки –

безпосередньо або ж опосередковано – знову і знову спливає в його свідомості, наприклад, нікчемні риси його характеру або інші неприйнятні тенденції». Як яскраві приклади цього архетипу в художній літературі Юнг наводить взаємини Фауста і Мефістофеля («*Фауст*» Й. В. Гете) та ченця Медарда з його допельгенгером («*Еліксири Сатани*» Е. Т. Гофмана). У цих випадках Тінь постає як уособлення пригнічених сторін особистості героя, які вступають із ним у конфлікт, тоді як Лао Цзю, за визначенням дисертантки, виконує швидше функцію провідника чи наставника. Відтак, потребує уточнення питання: в якому саме аспекті Лао Цзю можна розглядати як прояв архетипу Тіні? Окрім того, важливо з'ясувати, чи є вигаданий персонаж Жу Мей (дружина головного героя) також проекцією архетипу Тіні, чи її образ у структурі тексту відіграє іншу психологічну чи символічну роль. Більш детальне розмежування функцій цих персонажів у контексті юнгіанського аналізу дозволило б поглибити дослідження символічної системи оповідання та механізмів відображення двійництва в художній структурі твору.

3. На с. 106 дисертантка звертає увагу на те, що в оповіданні «Та мить, коли кує зозуля» Цань Сюе відступає від усталеного в китайській традиції тлумачення образу метелика, який переважно асоціюється із закоханою людиною [...] і письменниця, як і Галина Пагутяк, орієнтується на західноєвропейський художній досвід інтерпретації образу метелика для одного з утілень етапів розвитку людської душі». Проте варто уточнити, що, крім любовної символіки та ремінісценції до легенди про Лян Шаньбо та Чжу Їнтай, метелик у китайській традиції має також глибоке філософське значення. Одним із найвідоміших його трактувань є даоська притча з «Чжуан-цзи»: «Якось Джванові Джову наснилося, що він метелик – жвавий метелик, що літає де хоче і знати не знає ніякого Джвана. Коли прокинувся – аж він таки Джван. Але він не розумів, чи це Джванові наснилося, що він метелик, чи це метелику досі сниться, що він Джван Джов? Але ж мусять вони якось відрізнитися! Ось що таке переміни сущого». Ця коротка алегорія

є однією з основоположних ілюстрацій даоського вчення про Великий Шлях-Дао – єдність і відносність усіх станів буття, в якому все єдино і рівнозначно реально: і метелик, і Джван, і сон, який йому снився. У західноєвропейській філософії цей мотив інтерпретувався як метафора духовної трансформації та пробудження (зокрема в дослідженнях Роберта Еллісона). Таким чином, звернення Цань Сюе до образу метелика радше має східні, аніж західні корені, що може бути важливим уточненням у контексті дисертаційного аналізу. Також заслуговує на розширення твердження, що Галина Пагутяк «у циклі-тетралогії «Душа метелика» вдається до образності, притаманної східній традиції» (с. 137). Очевидно, що це також відсилає до відомої притчі з вищезгаданого у відгуку трактату «Чжуан-цзи», що відкриває перспективу для подальших досліджень, зокрема аналізу даоських концептів у творчості Галини Пагутяк.

БРОВКО Олена Олександрівна, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української літератури, компаративістики і грінченкознавства Факультету української філології, культури і мистецтва Київського столичного університету імені Бориса Грінченка, побажання:

1. Як голова спеціалізованої разової ради і водночас гарант освітньо-наукової програми «Філологія» нашого університету, зазначу, що перед нами сформована дослідниця, яка засвідчує дієвість програми, метою якої є підготовка кваліфікованих, самостійних, творчих науковців. Вікторія Олександрівна Максимець продемонструвала культуру академічної доброчесності і знання матеріалу, уміння кваліфіковано вести наукову дискусію. Бажаю здобувачці якнайшвидшого видання монографії, присвяченої художнім моделям жіночої екзистенції у творчості Галини Пагутяк і Цань Сюе.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.133.082 присуджує МАКСИМЕЦЬ Вікторії Олександрівні ступінь доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради ДФ 26.133.082

Олена БРОВКО